

TALABALARDA ANALITIK VA VERIFIKATSION FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION USULLARI

Mirabdullayev Nuriddin Xamidulla o'g'li

Namangan davlat universiteti tayanch doktoranti

mirabdullayevnuriddin070@gmail.com

Annotatsiya. *Ushbu maqolada oliy ta'lim jarayonida talabalarning analitik va verifikatsion fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiluvchi innovatsion usullarning nazariy-pedagogik, metodologik va amaliy imkoniyatlari ilmiy tahlil qilinadi. Analitik fikrlash talabaning muammoni tarkibiy qismlarga ajratish, sabab-oqibat aloqalarini ochish, dalillarni tizimlashtirish va xulosani mantiqiy asoslash qobiliyati sifatida talqin etilsa, verifikatsion fikrlash axborot, gipoteza, mulohaza va natijalarni ishonchli manbalar, empirik dalillar, raqamli tekshiruv vositalari hamda metodologik mezonlar asosida qayta baholash madaniyati sifatida qaraladi.*

Kalit so'zlar: *analitik fikrlash, verifikatsion fikrlash, innovatsion usullar, tanqidiy tafakkur, faktcheking, muammoli ta'lim, keys-stadi, raqamli savodxonlik, dalillarga asoslangan ta'lim, refleksiv kompetensiya.*

Kirish: Zamonaviy oliy ta'lim tizimida talabaning bilimini faqat ma'lumotlarni eslab qolish, qayta hikoya qilish yoki tayyor ta'riflarni takrorlash darajasida baholash yetarli emas. Global axborot maydonida ma'lumotlar hajmining keskin ortishi, ilmiy bilimlarning tez yangilanishi, sun'iy intellekt va raqamli platformalarning ta'lim jarayoniga faol kirib kelishi talabalardan murakkab intellektual faoliyatni talab qilmoqda. Bunday sharoitda har bir talaba axborotni qabul qiluvchi passiv subyekt emas, balki uni saralaydigan, tahlil qiladigan, ishonchliligini tekshiradigan, dalillar bilan taqqoslaydigan va shaxsiy xulosasini ilmiy-mantiqiy asoslaydigan faol bilish subyekti sifatida shakllanishi zarur. Shu nuqtai nazaridan, analitik va verifikatsion fikrlashni rivojlantirish ta'lim sifatini oshirish, ilmiy dunyoqarashni mustahkamlash va kasbiy kompetentlikni chuqurlashtirishning muhim pedagogik sharti hisoblanadi[1]. Analitik fikrlash talabaning o'quv muammosini to'g'ri anglashi, uning ichki tuzilmasini ko'ra olishi, asosiy va ikkinchi darajali belgilarni farqlashi, dalillarni tizimli tartibga solishi, o'zaro bog'liqliklarni aniqlashi hamda xulosaga kelish jarayonida mantiqiy izchillikka tayanishi bilan namoyon bo'ladi. Bunday fikrlash turi talabaga bilimlarni alohida faktlar yig'indisi sifatida emas, balki umumiy nazariy tizim, tushunchalar iyerarxiyasi va amaliy qo'llanish imkoniyatiga ega bo'lgan dinamik bilimlar majmuasi sifatida o'zlashtirish imkonini beradi. Verifikatsion fikrlash esa mazkur tahlil natijalarini haqiqatga yaqinlik, manba ishonchliligi, dalil yetarililigi, metodologik asoslanganlik va amaliyotda tekshirish imkoniyati nuqtai nazaridan baholashni nazarda tutadi. Shu sababli analitik fikrlash bilimni chuqur tushunishga, verifikatsion fikrlash

esa uning ilmiy ishonchliligini ta'minlashga xizmat qiladi[2]. Bugungi ta'lim amaliyotida talabalar ko'p hollarda tayyor axborotga tez erishish imkoniga ega bo'lsalar-da, axborotni tanlash, manbaga tanqidiy yondashish, dalillar o'rtasidagi ziddiyatlarni ko'rish, soxta yoki noto'g'ri ma'lumotni aniqlash, ilmiy xulosani subyektiv fikrdan farqlash kabi kompetensiyalar yetarli darajada shakllanmagan bo'lishi mumkin. Bu holat ayniqsa internet resurslari, ijtimoiy tarmoqlar, ochiq elektron bazalar va sun'iy intellekt yordamida tayyorlangan materiallardan foydalanishda yaqqol namoyon bo'ladi. Talaba matnni ko'chirib olish yoki tayyor javobni qabul qilish bilan cheklansa, uning mustaqil tahlil qilish, qiyosiy baholash va ilmiy tekshirish madaniyati susayadi. Shuning uchun oliy ta'limda bilim berishdan tashqari, bilimni tekshirish, asoslash va qayta qurishga o'rgatuvchi innovatsion pedagogik usullar tizimini joriy etish zarurati kuchaymoqda[3]. Innovatsion usullar deganda faqat zamonaviy texnik vositalardan foydalanish emas, balki ta'lim jarayonining mazmuni, maqsadi, metodi, baholash mezoni va subyektlar o'rtasidagi munosabatlarni yangicha tashkil etish tushuniladi. Muammoli ta'lim talabani tayyor bilimni qabul qilishdan muammoni izlash va yechimni asoslashga yo'naltirsa, keys-stadi usuli real yoki modellashirilgan vaziyatni tahlil qilish orqali sabab-oqibat aloqalarini anglashga yordam beradi. Loyiha asosida o'qitish talabalarni mustaqil ma'lumot to'plash, gipoteza ilgari surish, natijani tekshirish va amaliyotga tatbiq etishga o'rgatadi. Debat va Sokratik muloqot esa fikrni dalillash, qarshi pozitsiyani tahlil qilish, mulohaza kuchini baholash va ilmiy bahs madaniyatini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi[4]. Verifikatsion fikrlashni rivojlantirishda faktcheking texnologiyalari, raqamli manbalarni qiyosiy tahlil qilish, bibliografik bazalar bilan ishlash, sitata va ma'lumotlarning kelib chiqish manbasini tekshirish, statistik ma'lumotlarni interpretatsiya qilish, vizual materiallar va raqamli kontentning haqqoniyligini baholash alohida o'rin tutadi. Bu jarayon talabadan faqat texnik ko'nikmani emas, balki intellektual halollik, ilmiy mas'uliyat, dalillarga hurmat va metodologik ehtiyotkorlikni ham talab etadi. Shu ma'noda verifikatsion fikrlash akademik halollik madaniyati, tadqiqot etikasi va ilmiy bilish kompetensiyasi bilan bevosita bog'liq bo'lib, talabani faqat bilimli emas, balki mas'uliyatli fikr yurituvchi shaxs sifatida tarbiyalaydi[5]. Maqolaning dolzarbligi shundaki, analitik va verifikatsion fikrlash oliy ta'limning barcha yo'nalishlari uchun universal kompetensiya hisoblanadi. Pedagogika, psixologiya, tarix, filologiya, tabiiy fanlar, axborot texnologiyalari yoki iqtisodiyot sohasida tahsil olayotgan talaba har qanday ilmiy yoki amaliy masalada ma'lumotni tahlil qilish va uning ishonchliligini tekshirishga ehtiyoj sezadi. Bu kompetensiyalar talabaning tadqiqotchilik faoliyati, mustaqil ta'lim, kurs ishlari, bitiruv malakaviy ishlari, magistrlik dissertatsiyasi va kelgusidagi kasbiy faoliyatida muhim metodologik asos vazifasini bajaradi. Ayniqsa, kompetensiyaviy yondashuv ustuvor bo'lgan ta'lim muhitida o'qitish natijasi talabaning nima bilishi bilan emas, balki bilganini qanday tahlil qilishi, qanday asoslashi va qanday tekshirishi bilan belgilanadi[6]. Tadqiqot maqsadi talabalarda analitik va verifikatsion fikrlashni

rivojlantirishga xizmat qiluvchi innovatsion usullarning pedagogik imkoniyatlarini nazariy jihatdan asoslash, ularni o'quv jarayoniga integratsiya qilish mexanizmlarini ochib berish va mazkur usullarning ta'limiy natijalarga ta'sirini ilmiy tahlil qilishdan iborat. Mazkur maqsaddan kelib chiqib, maqolada analitik va verifikatsion fikrlash tushunchalari o'zaro bog'liq intellektual kompetensiyalar sifatida talqin etiladi, innovatsion usullarning mazmuni ochiladi, adabiyotlar tahlili asosida mavzuning ilmiy o'rganilganlik darajasi ko'rsatiladi, metodologik yondashuvlar tizimlashtiriladi, natijalar ilmiy jihatdan umumlashtiriladi va muhokama qismida xorijiy olimlar qarashlari asosida polemik yondashuv bayon etiladi[7]. Shunday qilib, talabalarda analitik va verifikatsion fikrlashni rivojlantirish ta'lim jarayonini oddiy axborot uzatish tizimidan intellektual izlanish, ilmiy muloqot, dalillarga asoslangan qaror qabul qilish va metodologik refleksiya maydoniga aylantiradi. Bu jarayonda o'qituvchi bilim beruvchi yagona manba emas, balki o'quv-bilish faoliyatini tashkil etuvchi, savollar orqali fikrlashni chuqurlashtiruvchi, manbalarni tekshirishga yo'naltiruvchi va talabaning mustaqil ilmiy pozitsiyasini shakllantiruvchi fasilitator sifatida namoyon bo'ladi. Demak, mazkur mavzuning ilmiy va amaliy ahamiyati talabalarni XXI asr ta'lim talablariga mos ravishda mustaqil, dalilkor, tanqidiy, analitik va verifikatsion fikr yurituvchi mutaxassis sifatida tayyorlash zarurati bilan belgilanadi[8].

Talabalarda analitik va verifikatsion fikrlashni rivojlantirish masalasi o'zbek pedagogik tadqiqotlarida asosan tanqidiy fikrlash, mustaqil bilish faoliyati, ta'lim texnologiyalari, kompetensiyaviy yondashuv va ilmiy tafakkurni shakllantirish muammolari bilan uzviy bog'liq holda o'rganilmoqda. Mavzuga oid manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, analitik fikrlash ko'pincha axborotni qismlarga ajratish, umumlashtirish, taqqoslash, dalillar o'rtasidagi munosabatlarni aniqlash va muammoni mantiqiy yo'l bilan hal qilish qobiliyati sifatida izohlanadi. Verifikatsion fikrlash esa nisbatan yangi metodologik tushuncha bo'lib, u talaba tomonidan qabul qilinayotgan bilim, xabar, gipoteza yoki ilmiy natijaning haqqoniyligini manba, dalil, tajriba, qiyosiy tahlil va metodologik mezonlar asosida tekshirishni anglatadi. Shu sababli mavzu bo'yicha adabiyotlarni tahlil qilishda tanqidiy fikrlash nazariyasi, raqamli savodxonlik, akademik halollik va ilmiy bilish kompetensiyasiga doir ishlar ham muhim nazariy tayanch vazifasini bajaradi[9]. O'zbek pedagogik tadqiqotchilari orasida O.K. Mamatmurotovning tanqidiy fikrlashning pedagogik aspektlariga bag'ishlangan ilmiy ishlari mazkur mavzu uchun muhim metodologik manba sifatida e'tiborga molikdir. Muallif tanqidiy fikrlashni zamonaviy ta'limda shaxsning mustaqil xulosa chiqarishi, ijtimoiy munosabatlarda ongli pozitsiya egallashi, bilimlarni baholash va qayta ko'rib chiqishga qodir bo'lishi bilan bog'laydi. Uning yondashuvida tanqidiy fikrlash faqat inkor yoki shubha qilish emas, balki dalilni anglash, fikrni asoslash, mulohazani tekshirish va intellektual mas'uliyatni namoyon etish jarayoni sifatida talqin qilinadi. Bu qarashlar analitik va verifikatsion fikrlashni rivojlantirishda nazariy asos bo'la oladi, chunki analitik fikrlash tanqidiy fikrning tarkibiy-intellektual mexanizmini,

verifikatsion fikrlash esa uning dalillarni tekshirishga qaratilgan metodologik yo‘nalishini ifodalaydi. Demak, Mamatmurotovning tadqiqotlaridagi pedagogik aspektlar talabalarni fikriy mustaqillikka, mantiqiy tahlilga va asoslangan qaror qabul qilishga yo‘naltirish nuqtai nazaridan mazkur maqola mavzusi bilan bevosita uyg‘unlashadi[10]. Mavzuga yaqin ikkinchi yo‘nalish sifatida D.R. Madazizova, M.Q. Meliyev va E.N. Muhammadiyeva tomonidan psixologiya fanini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va talabalarda tahliliy fikrlashni shakllantirish masalalariga bag‘ishlangan ilmiy yondashuvlarni ko‘rsatish mumkin. Ushbu mualliflar tahliliy fikrlashni ta‘lim jarayonida muammoni idrok etish, ma‘lumotlarni saralash, xulosa chiqarish va psixologik hodisalarni sabab-oqibat aloqalarida tushunish bilan bog‘laydilar. Ular zamonaviy pedagogik texnologiyalar, xususan, interaktiv mashg‘ulotlar, muammoli vaziyatlar, amaliy topshiriqlar va mustaqil izlanishni tashkil etish talabalarning aqliy faolligini oshirishini ta‘kidlaydilar. Mazkur yondashuv maqolada ilgari surilayotgan g‘oya bilan uzviy bog‘liq, chunki analitik fikrlashni rivojlantirish faqat nazariy tushuntirish bilan emas, balki talabani muammo yechimiga jalb etish, unga mustaqil dalil topish, manbalarni taqqoslash va o‘z xulosasini asoslash imkoniyatini berish orqali samarali amalga oshadi. Adabiyotlar tahlilidan ko‘rinadiki, o‘zbek olimlarining mazkur yo‘nalishdagi ishlari analitik va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda faol ta‘lim metodlari, pedagogik texnologiyalar, mustaqil izlanish, muloqot va refleksiyaning ahamiyatini alohida ta‘kidlaydi. Biroq verifikatsion fikrlashni alohida pedagogik kategoriya sifatida chuqurlashtirish, uni faktcheking, raqamli manba tahlili, ilmiy dalilni tekshirish, akademik halollik va metodologik refleksiya bilan bog‘lab o‘rganish hali ham dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda. Shu nuqtai nazardan, ushbu maqola mavjud tadqiqotlar mantig‘ini davom ettirgan holda, analitik fikrlashni bilish jarayonining tarkibiy-mantiqiy mexanizmi, verifikatsion fikrlashni esa bilimning ishonchligini ta‘minlovchi tekshiruv mexanizmi sifatida qarashni taklif etadi. Bu ikki fikrlash turini birgalikda rivojlantirish talaba shaxsini axborotni iste‘mol qiluvchi emas, balki uni ilmiy baholaydigan, qayta ishlaydigan va asoslangan xulosaga aylantiradigan faol intellektual subyekt darajasiga olib chiqadi.

Ushbu maqolada talabalarda analitik va verifikatsion fikrlashni rivojlantirishning innovatsion usullarini ilmiy asoslash maqsadida nazariy tahlil, qiyosiy-pedagogik tahlil, tizimli yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv, faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuv, kontent-tahlil, modellashtirish, pedagogik kuzatish, reflektiv tahlil va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Nazariy tahlil metodi orqali analitik fikrlash, verifikatsion fikrlash, tanqidiy tafakkur, raqamli savodxonlik va dalillarga asoslangan ta‘lim tushunchalarining mazmuni ochib berildi hamda ular o‘rtasidagi mantiqiy bog‘liqlik aniqlandi. Qiyosiy-pedagogik tahlil talabalarning fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirishga doir mahalliy va xorijiy ilmiy yondashuvlarni taqqoslash, ulardagi umumiy va farqli jihatlarni ajratish, innovatsion usullarning didaktik imkoniyatlarini belgilashga xizmat qildi. Tizimli yondashuv asosida analitik va verifikatsion fikrlash

alohida-alohida emas, balki o'zaro bog'langan kognitiv, motivatsion, refleksiv va amaliy komponentlar majmuasi sifatida talqin etildi. Kompetensiyaviy yondashuv maqolaning asosiy metodologik tayanchi sifatida qabul qilindi, chunki analitik va verifikatsion fikrlash talabani faqat nazariy bilimi emas, balki real o'quv va kasbiy vaziyatda axborotni tahlil qilish, tekshirish, baholash va asoslangan qaror qabul qilish qobiliyatida namoyon bo'ladi. Faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv esa talabani o'quv jarayonining markaziga qo'yib, uning savol berish, muammo qo'yish, dalil izlash, manbalarni solishtirish, natijani himoya qilish va refleksiya qilish faoliyatini metodik jihatdan tashkil etish imkonini berdi. Kontent-tahlil metodi orqali mavzuga oid maqolalar, o'quv-metodik materiallar, ilmiy qarashlar va pedagogik tavsiyalarda analitik hamda verifikatsion fikrlashga doir asosiy g'oyalar ajratib olindi. Modellash metodi innovatsion usullarni o'quv jarayonida bosqichma-bosqich qo'llash, ya'ni muammoni qo'yish, ma'lumot to'plash, tahlil qilish, tekshirish, baholash va refleksiv xulosa chiqarish jarayonini yagona pedagogik sxema sifatida tasvirlashga imkon berdi. Maqolada ishlatilgan innovatsion metodlar mazmunan bir-biriga uzviy bog'landi: muammoli ta'lim talabalarida savol qo'yish va sabab-oqibatni izlash ehtiyojini shakllantirdi, keys-stadi real vaziyatni tahlil qilish orqali analitik ko'nikmalarni faollashtirdi, loyiha asosida o'qitish mustaqil ma'lumot yig'ish va natijani tekshirishni talab qildi, debat va Sokratik muloqot fikrni dalillash va qarshi nuqtai nazarni baholashni kuchaytirdi, faktcheking usuli axborot manbasini tekshirish, sitata, raqam va xulosaning ishonchliligini aniqlashga yo'naltirildi, raqamli platformalardan foydalanish esa ilmiy ma'lumotlarni izlash, saralash va bibliografik tartibga solish jarayonini takomillashtirdi. Shuningdek, refleksiv kundalik talabani o'z fikrlash yo'lini anglashini, kognitiv xarita tushunchalar o'rtasidagi bog'lanishni ko'rishini, analitik rubrikalar esa baholash mezonlarini shaffoflashtirishini ta'minladi. Mazkur metodlarning bir satr uzviyligi shunda namoyon bo'ladiki, talaba avval muammoni anglaydi, keyin uni tahlil qiladi, manbalarni tekshiradi, dalillarni qiyoslaydi, xulosa chiqaradi va o'z xulosasining ishonchlilik darajasini refleksiv baholaydi. Metodologik jihatdan maqolada innovatsion usullarning samaradorligi ularning tashqi yangiligi bilan emas, balki talabani bilish faoliyatini o'zgartirish darajasi bilan baholandi. Agar usul talabani tayyor javobni qabul qilishdan mustaqil savol qo'yishga, oddiy yodlashdan dalillarni tahlil qilishga, subyektiv fikrdan manbaga asoslangan xulosaga, tezkor javobdan tekshirilgan qarorga, passiv ishtirokdan refleksiv faoliyatga o'tkazsa, u haqiqiy innovatsion pedagogik mexanizm sifatida qaraladi. Shu asosda maqolada analitik va verifikatsion fikrlashni rivojlantirish uchun o'qituvchining metodik vazifasi ta'lim mazmunini tayyor axborot tarzida berish emas, balki talabalarni ilmiy izlanishga, bahsga, tekshirishga, manbalarni solishtirishga va o'z fikrini dalillar bilan asoslashga yo'naltirishdan iborat ekani ilmiy asoslandi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, talabalarida analitik va verifikatsion fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan innovatsion usullar ta'lim jarayonida o'zaro

bog'langan holda qo'llanganda, ularning o'quv-bilish faoliyatida sezilarli sifat o'zgarishlari yuzaga keladi. Avvalo, talabalar muammoni yuzaki qabul qilishdan uning tarkibiy tuzilmasini anglashga, berilgan ma'lumotni tayyor haqiqat sifatida qabul qilishdan uning manbasi, maqsadi, konteksti va dalillarini tekshirishga o'tadilar. Muammoli ta'lim va keys-stadi usullari talabalarga vaziyatni bir tomonlama emas, balki ko'p omilli tizim sifatida tahlil qilish imkonini berdi. Bu jarayonda ular asosiy muammoni ikkinchi darajali belgilardan ajratish, sabab va oqibatni farqlash, muqobil yechimlarni taqqoslash, vaziyatga ta'sir etuvchi ichki va tashqi omillarni baholash ko'nikmalarini namoyon etadilar. Natijada analitik fikrlash faqat nazariy tushuncha emas, balki real o'quv vazifasini bajarishda ishlaydigan amaliy intellektual mexanizm sifatida shakllanadi. Verifikatsion fikrlash bo'yicha olingan natijalar talabalarning axborotga munosabatida metodologik ehtiyotkorlik va dalillarga asoslanish madaniyati kuchayishini ko'rsatadi. Faktcheking, raqamli manbalarni qiyosiy tahlil qilish, ilmiy maqolalardagi ma'lumotlarni tekshirish, statistik raqamlarning kelib chiqishini aniqlash, sitatalarning asliy manbasiga murojaat qilish kabi topshiriqlar talabalarda "ma'lumot mavjudligi" bilan "ma'lumot ishonchliligi" o'rtasidagi farqni anglashga yordam beradi. Bu esa ayniqsa raqamli axborot muhitida muhim ahamiyatga ega, chunki talabalar internetda uchragan har qanday matnni emas, balki ilmiy mezonlarga javob beradigan, manbasi ko'rsatilgan, dalillari tekshiriladigan va metodologik jihatdan asoslangan axborotni tanlashga o'rganadilar. Shu tariqa verifikatsion fikrlash akademik halollik, ilmiy mas'uliyat va mustaqil tadqiqotchilik madaniyatining amaliy ko'rinishi sifatida namoyon bo'ladi. Innovatsion usullardan integrativ foydalanish talabalarning kommunikativ va reflektiv kompetensiyalariga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Debat va Sokratik muloqot jarayonida talaba o'z fikrini himoya qilish uchun dalillar tizimini yaratishga, raqib pozitsiyasini tushunishga, savollarga mantiqiy javob berishga va xulosalarini qayta ko'rib chiqishga majbur bo'ladi. Reflektiv kundalik va kognitiv xarita esa talabaga o'z fikrlash jarayonini ko'rish, qaysi bosqichda xato qilganini anglash, qaysi dalil kuchli yoki zaif ekanini baholash imkonini beradi. Bu natija ta'lim jarayonida muhim, chunki analitik va verifikatsion fikrlash faqat tashqi topshiriqni bajarish natijasida emas, balki talabaning o'z bilish faoliyatini anglash, nazorat qilish va takomillashtirish qobiliyati orqali barqaror kompetensiyaga aylanadi. Natijalarning umumiy pedagogik mazmuni shundan iboratki, analitik va verifikatsion fikrlashni rivojlantirish o'quv jarayonining barcha bosqichlarida amalga oshirilishi lozim: mavzuni tushuntirishda savol va muammo qo'yish, mustaqil ta'limda manbalarni qiyosiy tekshirish, seminar mashg'ulotlarida debat va keys tahlilini tashkil etish, baholashda analitik rubrikalardan foydalanish, yakuniy xulosada reflektiv hisobot talab qilish samarali natija beradi. Bunda o'qituvchi nazoratchi emas, balki talabaning fikrlash faoliyatini tashkil etuvchi metodik rahbar sifatida harakat qiladi. Talaba esa javob beruvchi subyektdan savol qo'yuvchi, tekshiruvchi, dalillovchi va xulosa chiqaruvchi subyektga aylanadi. Shu bois maqola natijalari analitik va verifikatsion

fikrlashni innovatsion usullar orqali rivojlantirish oliy ta'limda ta'lim sifatini oshirish, mustaqil bilim olishni kuchaytirish, ilmiy tadqiqotga tayyorgarlikni mustahkamlash va raqamli axborot muhitida mas'uliyatli shaxsni shakllantirishning muhim pedagogik omili ekanini ko'rsatadi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, talabalarda analitik va verifikatsion fikrlashni rivojlantirish zamonaviy oliy ta'limning strategik vazifalaridan biri bo'lib, u ta'lim jarayonini axborotni oddiy o'zlashtirish darajasidan ilmiy tahlil, dalillarni tekshirish, mustaqil xulosa chiqarish va intellektual mas'uliyat madaniyati darajasiga ko'taradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Muslimov N.A, Usmonboyeva M.H, Sayfurov D.M, To'rayev, A.B. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari. – Toshkent: Sano-standart, 2015. – 120 b.
2. Muslimov N.A. Kasb ta'limi o'qituvchisini kasbiy shakllantirishning nazariy-metodik asoslari: ped. fan. dok. diss. – Toshkent, 2007. – 315 b.
3. Begimqulov U.Sh. Pedagogik ta'limda zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari: ped. fan. dok. diss. – Toshkent: TDPU, 2007. – 248 b.
4. Djurayeva L.R. Talabalarda pedagogik ko'nikmalarni takomillashtirishda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning amaliy asoslari //Inter education & global study. – 2025. – №. 4. – C. 475-482.
5. Мусулманова, H. Talaba-yoshlarda ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish ko'nikmasini shakllantirish //Uzbekistan language and culture. – 2022. T. 5. – №. 1.
6. Musurmonov, M.A. Talabalarda ilmiy-tabiiy dunyoqarashning shakllanganligini aniqlashga qaratilgan me'zonlar //Inter education & global study. – 2024. – №. 9. – C. 71-79.
7. Abdusattarovna, O.R.X., & Shohbozbek, E. (2025). Ijtimoiy falsafada zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida sog'lom turmush tarzini shakllantirish. Global Science Review, 4(5), 175-182.
8. Abdunazarova, S. Talabalarda o'z-o'ziga bo'lgan munosabatning psixologik xususiyatlari //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 249-252.
9. Ergashbaev, S. (2025). O'zbekiston sharoitida uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 314-316.
10. Jovlieva, N. Talabalarining ta'lim muhitida o'quv motivatsiyasini shakllantirishning psixologik mexanizmlari: integrativ yondashuv //integration of education and science: global challenges and solutions. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 511-520.